

Dimma er farin at ræðast »Skrýmslið« — uttanlandsskuldina!

Í eini roynd at káva út yvir vaksandi uttanlandsskuld, handilsjavnahall og atgerðarloysi landsstýrisins loypir Dimma á Javnaðarflokkinn. Hon skuldsætir eisini seinasta landsstýrið fyri at hava skvatlað peningin millum »teirra ráðandi hendur, ikki til stimbran av vinnulivinum og fremjan av arbeiði...« Men ilogutolini siga nakad annað og talið av nýskaptum arbeidsplassum sigur eisini nakad annað, visir Jóhann Mortensen m.a. á hesi politisku viðmerkingini:

Dimmalætting hefur rættuliga tikið sær tykni av, at nakrir javnaðarmenn hava vágað sær at skriva nukur orð um búskaparlig viðurskifti, ta skjótt vaksandi uttanlandsskuldina og ilögurnar, privatar sum almennar.

Skrivvingin hefur eftir øllum at døma tikið fast, ta blaðstjórin hefur av sonnum fingið inspiration til oddagreinina seinasta hósdeg. Í einum ikki sørt reingjandi áløpi á Javnaðarflokkinn e. t. yst stóru orðini funnin fram. Men kortini verður skrivvingin hjá javnaðarmonnum ikki mótprogvað við einum tí einasta prógvi.

Í eini »politiskari viðmerking« í Sosialinum seinasta týsdag visti undirritaði á:

at samfelagsliga gongdin hesi bæði seinastu árin undir borgarlignum stýri hefur verið tann øvugt av tí, sum sambandsmenn og Dimma lovaðu, um bert Sambandið kom til.

at uttanlandsskuldin nær um er tvífaldað at ilögurnar í framleiðsluna, vinnuna, eru minkaðar/ stagneraðar (men útli eru fyri vøkstri í ár).

at tær almennu ilögurnar eru øktar við snarferð (úr 307 mill. kr. í 1980 upp í 450–500 mill. kr. í fjør — endaligu tøluni eru ikki tók enn).

at handils- og gjalds-javnahallið helst fer at seta met í ár við ávikavist 700 og 400 mill. kr.

og harafturat setti undirritaði eitt spurnar-tekin við øktu lantøkuna uttanlands í mun til tal av øktum arbeidsplassum. um.

Uppaftur størri

Síðan tann politiska viðmerkingin varð skrivað.

politisk viðmerking

og mett varð fram til eitt handils- og gjalds-javnahall, havi eg latið mær fortalt, at Hagdeildin hefur gjørt eitt búskaparligt útlið fyri árið í ár. Hetta útlið, sum landsstýri og figgarnevd hefur fingið, er tó uppaftur dapprari enn spáðomarnir.

Í hesi meting verður roknað við, at gjalds-javnahallið fer at liggja um 465 mill. kr., og at handilsjavnahallið fer at liggja um 750 mill. kr.!

Til tað skal beinanvegin sigast, at talan er í stóran mun um innflutning av skipum, sum fyri størsta partin verða figgjað uttanlands, fyri einar 400 mill. kr. ella meira. Onkur vil siga at talan tí er um nógvar arbeidsplassar.

Gamani. Men her skal kostnaðurin í mun til arbeidsplass og veðhaldsskyldur til tað almenna eisini havast í huga.

Millumlandaskipið (sum Sambandið striddist imóti av øllum alvi í árávis) hjá Smyril-Line hefur stívliga 100 arbeidsplassar. Ítalski svartkjaftatrolarin hjá Atlantic Trawlers helst um 50. Sancy eini 10, men gevir væl av arbeiði á landi. Men farmaskipið Karolina og tangabátarnir Cape- og Chrest Island hava ialt neyvan meira enn 40 arbeidsplassar. Og hvussu nógva hesa geva feroyska samfelagnum, umframt skattainntøkurnar hjá manningini, seti eg spurnartekin við.

at handils- og gjalds-javnahallið helst fer at seta met í ár við ávikavist 700 og 400 mill. kr.

og harafturat setti undirritaði eitt spurnar-tekin við øktu lantøkuna uttanlands í mun til tal av øktum arbeidsplassum. um.

Ivasamt um tað er so lætt

BÚSKAPARRÁÐIÐ

Samlaðar nýflögur í árunum 1974-1981. fløguratlánir fyri árin 1982-1984.

Milj. kr.	1974	1975	1976	1977	1978	1979	1980	1981	1982	1983	1984
1. Fiskiveiðifør	90,7	131,6	177,0	165,7	145,1	69,4	63,3	47,8	40,0	40,0	
2. Fiskiðnaðarvirki	24,9	20,5	26,2	54,3	48,5	44,8	68,5	47,8	70,0	55,0	55,0
3. Ferða- og farmaskip	8,0	42,3	14,7	7,5	55,7	41,4	37,1	23,1	70,0	130,0	90,0
4. Aðrar vinnulívsflögur	48,5	84,5	31,8	121,5	187,2	201,2	187,2	177,8	177,8	178,0	178,0
5. Sethúsabygging o.t.	55,6	68,0	76,0	110,0	140,0	127,2	135,0	145,0	150,0	150,0	150,0
Einstaklingaflögur ialt	227,7	296,9	325,7	459,0	576,5	484,0	490,9	461,1	548,0	553,0	513,0
6. Vegir, havnir og flogvøllur	86,1	83,4	96,3	101,8	105,9	125,3	166,3	143,2	158,4	155,3	138,8
7. SEV, telefon, útvarp, sjónvarp og postverk	37,4	27,0	22,0	45,4	33,4	58,7	39,3	128,4	175,4	74,0	75,0
8. Undirvísing	17,6	25,8	19,7	23,6	27,3	30,0	45,0	43,7	46,3	59,0	37,0
9. Sjúkrahús o.t.	2,2	0,7	-	1,0	4,0	3,1	5,4	7,2	8,9	8,4	7,1
10. Aðrar almennar flögur	29,2	25,8	36,3	43,4	45,2	51,1	51,3	65,5	98,3	74,0	77,8
Almennar flögur ialt	172,5	162,7	174,3	215,2	215,8	268,2	307,3	388,2	370,7	335,7	
Allar nýflögur	400,2	459,6	500,0	674,2	792,3	752,2	798,2	849,1	918,7	923,7	848,7
11. Øking í fiskagoymslu	15,5	9,4	13,0	1,6	13,5	14,6	28,7				
12. Øking í øðrum goymslum	12,0	-	-	-	26,5	20,0	21,0				

Tøluni 1974-1981 eru í ársins prísnum. 1982-1984 eru í 1982 prísnum.

Hevur blaðstjórin á Dimmu rætt, ta hann í somu oddagrein skrivar:

»Tað gevur at byta — ongatið er so nógva gjørt sum nú fyri at styðja tiltøk frá fólki, sum hava hug at leggja bak til alskyns útbýggingar endamálið enn seinastu tvey árin. Tað hefur ikki kostað sørt, men menning og stimbran spyrst eftir?»

Vónandi. Men blaðstjórin roynir at bera henda pástandin so snildsliga fram, at fólki skulu fáa varhugan av, at undir t.d. javnaðar-landsstýrinum varð minni gjørt fyri at styðja tvey, sum vilja leggja bak til...

Men so er ikki. Tey, sum fylgja við, vita, at vinnuætlanirnar eru nógvar. Men tey, sum hava samband við hesi, sum ætla at fara undir eitt ella annað, hava meira enn einaferð fingið at vita, at tað gongur yvirhevdur ikki so lættliga, sum Dimma roynir at fáa tað at siggja út. Ofta gongur tað trekt og tvørligt at fáa nakad svar úr t.d. Tinganesi.

Offur fyri V&K-politikki

Almenningurin hefur fingið varhugan av, at hesi, sum ætla undir eitt ella annað, eru offur fyri telvingini í landsstýrinum um persónar — vinir og kenningar!

Í øllum førum tykist tað ganga ógvuliga striltið á seta skjótul á. Vit kunnu taka svartkjaftaætlanirnar sum dømi. Umsóknir hava t. d. ligið inni í hált annað ár

Við góðari grund nevnr Dimma ikki upphæddina av ilögnum. Men einaferð enn skal visast á, at ongatið hava vinnulögurnar verið so stórar sum undir seinasta landsstýri. Botnurin var í 1975 við 229 mill. kr., meðan ilögurnar toppaðu í 1978 við 436 mill. kr. Í meðal vóru tær um 350 mill. kr.

Hinvegin — og tað nevnr Dimma heldur ikki, ta tað er ikki gott borgarlígn latin — hava almennu ilögurnar ongatið verið so

stórar sum hesi bæði seinastu árin: 388 mill. kr. í 1981 og kanska einar 450–500 mill. kr. í fjør sambært teimum metingunum. Hagdeildin sendi út saman við ólav-skurðu lógman. Toppurin frammanundan var 307 mill. kr. og tað var í 1980.

Kávar út yvir

Sjálvandi kávar Dimma eisini út yvir uttanlandsskuldina — tað stóra skrýmslið undir seinasta landsstýri. Nú verður ikki himmalhogi vøxturin nevndur. Hinvegin sigur oddagreinsskrivarin, at Javnaðarflokkurin smæddist ikki fyri at vaksa um lánbyrðir Føroya:

»...men hvat fóru allar hesar lánupphæddir til? Eftir seks árum komu lániskuldur landsins at vaksa meira enn nakrantíð áður. Men hvar eru fruktirnar av hesi lantøku uttanlands at finna aftur í vinnulivinum? Skvatlað verður millum teirra ráðandi hendur, ikki til stimbran av vinnulivinum ella av fremjan av arbeiði til allar hendur!«

Ein grovur pástandur. Ein reingjan av veruleikunum. Og tað veit Dimma eisini innast inni. Hon, eins og flest allir føroyingar, veit, at fleiri flakavirki vórðu bygd, fleiri skip komu til landið og fleiri idnaðarvirki vórðu bygd. Visast kann aftur til ilögupphæddirnar, sum áður eru nevndar. Tíverri finnst ikki hagtøl fyri talið av nýggjum arbeidsplassum undan 1979. Men talið av nýggjum arbeidsplassum, sum grunnarnir vóru við til at figgja í 1979 og í 1980, liggur um 200–250! Harafturat kann tann stóra samfelagsliga útbýggingin í vegir, havnir og tænastu-sektorin nevast. Alt hetta er ein fortreyt fyri vinnuni.

»politisku viðmerkingini« siðsta týsdag — nú er uttanlandsskuldin »tabu« í teigum Dimmalættingar. Tað er ikki sagt, at lantøka uttanlands hefur verið óneyðug seinastu tvey árin, men spurnar-tekin er sett við hana, virðið á henni. Og so er vist á, at henda, sum áður var tann stóra ræðumyndin í ósingarskriving sambandsmanna, helst er vaksin tvífalt, ta árið er farið — bert eftir trimum árum!

Uttanlandsskuldin, sum við ársskiftið 1980–81 var netto 1083 mill. kr., var árið seinri komin upp á 1358 mill. kr. Og við seinasta ársskiftið var hon sambært metingunum hjá Hagdeildini 1600 mill. kr. Hava vit so øll skipini, sum koma í ár, og aðrar lantøkur í huga, er litið at ivast í, at skuldin uttanlands fer væl upp um tveir milliardir netto við árslok í ár.

Tá javnaðarmenn og Sosialurin vistu á, at lantøkan uttanlands for til vinnuligar og samfelagsligar ilögur, soleiðis at tað í stóran mun eydnaðist at halda arbeidsløysinum frá durunum, slerdi Dimmalætting og sambandsmaður aftan á sambandsmann hetta upp til glens.

Tað gera vit kortini ikki. Men onkur kemur kanska at hugsa um orðtakið um hundin, sum ofta etur tað, hann havnar.

Jóhann Mortensen

Ove mælir til kollektiva grinda-trygging

Ove Mikkelsen hefur lagt uppskot fyri lögtingið um kollektiva trygging fyri vanlukkur, ið henda undir grindarakstri, grindadrápi og upptøku av grind.

Tjóðveldistingmaðurin visir í viðmerkingunum til uppskotið á, at tað tiverri av og á stendst mansskaði bæði undir rakstri og drápið. Menn kunnu skera seg, bátar kunnu brotna og krókar kunnu gleppa úr, ta hvalir verða hivaðir.

— Slikur skaði er — um eg so má siga — fyri egna rokning, av tí at flestu menn eru ótryggjaðir, og kann sostatt óarbeidsfari, hent í grind, verða dyrt í minstum forvinningi, sigur Ove Mikkelsen m.a. í viðmerkingunum.

Tingfundur hesa vikuna

Tingfundur var í gjár og fundir verða alla hesa vikuna. Í gjár skuldu nakrir almennir roknskapir koma fyri. Eisini kemur forsorgarlógur-uppskotið fyri tingið í hesi vikuni.

43

VÁRINGO '83

49

VÁRINGO '83

60

VÁRINGO '83

79

VÁRINGO '83

Ræðumyndin vaks-in tvífalt

Men — sum eg nevndi í